

buiten de oude polders Charlois en Smeetsland in de nieuwere officieel bezomerdijkte polders tot de lagere rechtspraak zonder het waterstaatsrecht, evenwel met uitzondering van het buitendijkse gebied, waar de volledige lagere jurisdictie aan de Grondheren toekwam ¹²⁾).

Uit een en ander kan men begrijpen dat reeds lang voor de annexatie van 1894/95 Rotterdam een grote mate van zeggenschap op de Linker Maasoever had.

In de uit de zeventiende en achttiende eeuw daterende stukken wordt het nabij de Katendrechtse veerdam gelegen gehucht vaak aangeduid als 'het Tolhuys'. Reeds hieruit kan men opmaken dat het Tolhuys, vermoedelijk oorspronkelijk een soort waterburcht voor het afdwingen van de riviertol, vlakbij de veerdam moet hebben gestaan, hetgeen onder meer wordt bevestigd door een kaartfragment in vogelperspectief van omstreeks het jaar 1500, gepubliceerd door C. Hoek bij zijn artikel over de heren van Rhoon in het maandblad *De Ned. Leeuw* (jrg. 86 [1969], kol 232 - 273). Op dit kaartfragment is behalve het voornoemde Tolhuys ook nog het oudste kruiskerkje van Charlois te zien, later als onderdeel na verbouwingen behouden als 't cruyswerck', met een kleine klokke-toren op de viering.

Van het Tolhuis aan de veerdam liep een opgaande weg naar het begin van de Oude Weg naar Dordt bovenop de oostelijke dijk van de polder Katendrecht (later genoemd de Dordtsche Straatweg). Op de oudste kadasterkaart van Katendrecht van omstreeks 1832 is deze opgaande weg nog te zien. De beide wegen worden reeds vermeld in de hierboven genoemde oorkonde van 1323.

De achttiende-eeuwse rekeningen van de Heerlijkheid Katendrecht (aanwezig op het Rotterdamse gemeentearchief) geven nog enigszins een indruk van de Linker Maasoever zoals deze er vroeger moet hebben uitgezien met zijn gorzen, grienden en rietvelden. Rotterdam had daar inkomsten uit het verpachten van de biezen in de Maas, het laten afgraven van buitendijkse grond om die elders te gebruiken, hetgeen het zgn. 'schafgeld' opleverde, het kweken van rijshout op de grienden en de zgn. 'kantvisserij'. Door het reeds vermelde graven van de Maashaven en door de stadsuitbreiding van Rotterdam ten zuiden van de Maas is dit alles verdwenen.

NOTEN

- 1) A.R.A. 's-Gravenhage, Inv. Putten en Stryen nr. 103, rek. v. Otte